

Rakouská avantgardní literatura je dnes považována za nedílnou součást německých literárních dějin. V této práci jsem se zabýval v první řadě ranou fází avantgardy v Rakousku 60. let 20. století. Mým cílem bylo najít odpověď na otázky, za jakých podmínek progresivní literatura v tehdejší Rakousku vůbec vznikala a jakým způsobem se poté v dílech mladých autorů konkrétně projevovala.

Nejdříve bylo tedy nutno objasnit, kde se tak radikální pojetí formy a obsahu u všech literárních žánrů vzalo. Kultura a umění v Rakousku po roce 1945 se na rozdíl od literatury v Německu (od roku 1947 navíc rozdělené na diametrálně odlišné pojetí literatury v NSR a NDR) nenacházely na zcela ztraceném rozcestí. Debata v Rakousku nebyla tedy zpočátku tak bezradná; snahou státní politiky byla jednoznačně obnova moderních a stabilních hodnot, jak se projevovaly u významných vypravěčů meziválečné rakouské literatury Roberta Musila či Hermanna Brocha. Tato snaha se však ukázala brzy kontraproduktivní. Konzervativní, těžkopádná a zastaralá politika velké koalice mezi sociálnědemokratickou stranou SPÖ a nově založenou lidovou stranou ÖVP nebyla vhodnou úrodnou půdou pro mladé autory, kteří literárně dospívali v 60. letech. Především oni cítili, že kulturní i politické klima je silně nehybné, že literatura nepřinášela to, co by naplňovalo jejich představy. Důležitým aspektem byl pro ně mimo jiné fakt, že se na povrch stále drala nepříjemná zkušenost s 2. světovou válkou. Za války zdiskreditovaní lidé, kteří vítali například tzv. anšlus, tedy připojení Rakouska k nacistické německé říši, se po roce 1945 bez problémů zapojovali do politického i kulturního života. V rakouské literatuře nemohl být proto veřejně podporován jakýkoli experiment.

Z tohoto důvodu měla avantgarda počínaje tzv. Vídeňskou skupinou kolem H.C. Artmanna v padesátých a hlavně tzv. Štýrská skupina v letech šedesátých takový razantní nástup a nezlomnou chuť prolomit ledy a provokovat často ad absurdum.

Po prvních spíše ojedinělých pokusech progresivní literatury v 50. letech, se avantgarda rozrostla v mohutný a sebevědomý nástroj experimentálních autorů v letech šedesátých a počátkem let sedmdesátých. Nejdůležitější roli v tomto směru však nehrála překvapivě Vídeň, ale Štýrský Hradec.